צפון ירוק

תוכנית כחלון להצלת מפרץ חיפה

אדריכלים: יער-קורין

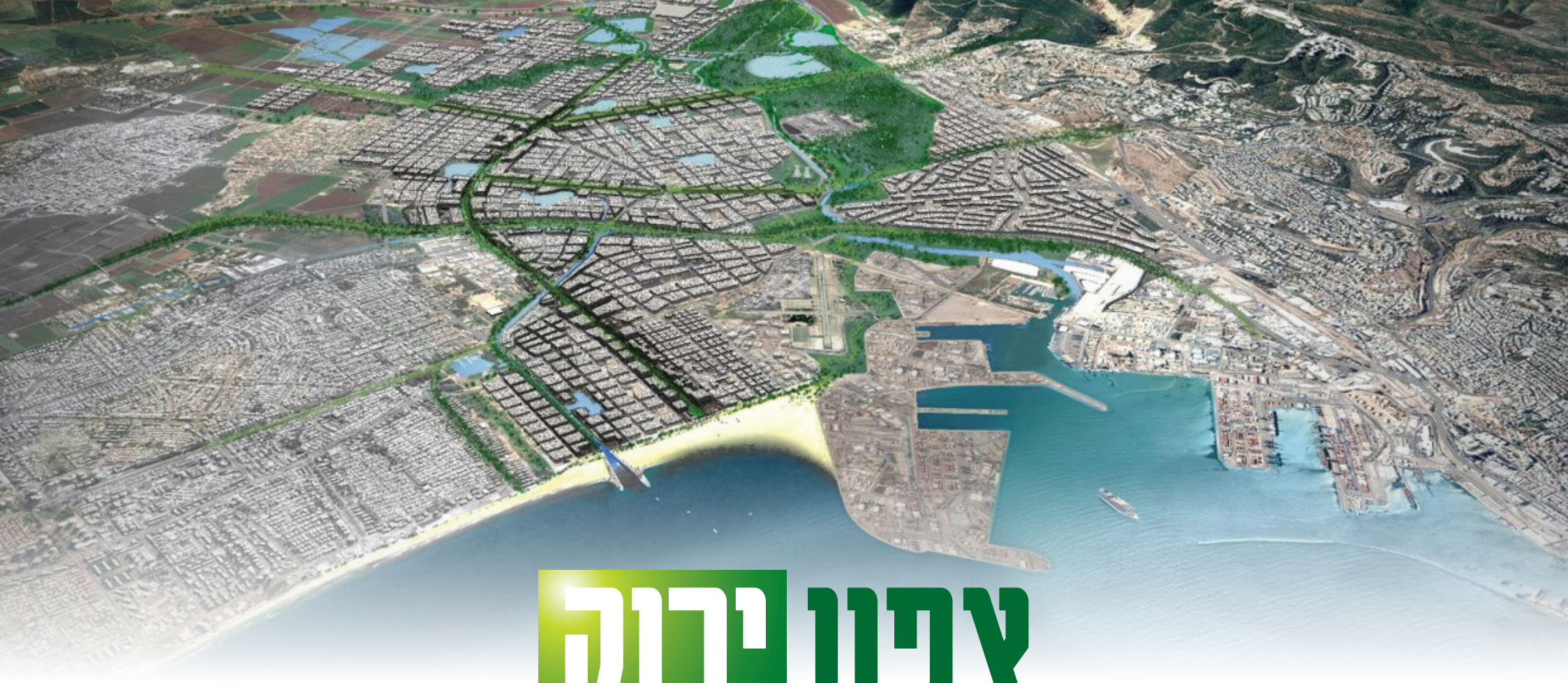

צפון ירוק

ה ח ז ו ן

חיפה כמטרופולין, נקייה, מחוברת לים, בעלת רצף עירוני לקריות, מוקד תעשיית היי-טק מתקדמת, תיירות ופנאי

צפון ירוק

עיקרי התוכנית הלאומית למפרץ חיפה

- הקמת רשות ממשלתית לתכנון וביצוע תכנית כחלון
- סגירה מלאה של בז"ן עד 2030
- ניקוי הקרקע ושיווקה למגורים, מלונאות, מסחר ותעסוקה
- שיקוע מסילת החוף באזור מפרץ חיפה ליצירת נגישות מרבית לים, ופיתוח התחבורה הנקיה
- פינוי מפעלים נוספים מהמפרץ לאזורים דלילי אוכלוסייה
- הקמת תחלופות אחסון תזקיקים לייבוא

כחלון
בראשות משה כחלון

חלוקת נטל הזיהום בישראל המצב כיום

- במפרץ חיפה בתי זיקוק, מפעלים מהתעשייה הכימית והפטרוכימית, תעשייה כבדה ומפעלי דשנים
- מטרופולין חיפה - האזור המאוכלס בצפיפות היחיד שסובל מזיהום תעשייתי כבד
- תחלואת סרטן מוגברת באיזור מפרץ חיפה
- מטרופולין ת"א - בשנת 2006 הוסבה תחנת הכוח רידינג לגז טבעי. מגמת נטישה של מפעלים בגוש דן לכיוון הפריפריה, בעיקר לנגב
- נאות חובב - ריכוז של תעשיות כימיות מזהמות
- מישור רותם - ריכוז מפעלי תעשייה כימיקלית

רקע היסטורי מפרץ חיפה

- בתקופת המנדט הבריטי - תכנון לפי צרכי מעצמה אימפריאלית עולמית
- פיתוח מואץ של האזור ע"י הבריטים לרבות צעד מכריע של הנחת צינור הנפט בין עירק לחיפה
- מיקום צינור הנפט בסמיכות לקו הרכבת - מסילת העמק
- הקמת בתי זיקוק לצינור הנפט
- נמל חיפה מתאים לאניות גדולות - נמל מים עמוקים
- נחל הקישון הסמוך לנמל משמש לקירור מתקנים
- הרחבת התעשייה המזהמת מקום המדינה

סגירת מיכל האמוניה

- המיכל הוקם בשנת 1987 ללא היתר בנייה, העירייה פעלה לסגור אותו כבר שנה לאחר הקמתו
- המיכל היה מסוכן לביטחון עשרות אלפי תושבים במפרץ, אך כל המהלכים למיגונו או העתקו לא צלחו
- בשנת 2017 הוחלט על ריקונו וסגירתו
- כיום עוסקים בהקמת מפעל אמוניה בדרום
- נצחון ראשון למאבק לצפון ירוק

כולנו
בראשות משה כחלון

דו"ח מקינזי

- הוזמן ע"י הממשלה וקבע שלמדינת ישראל יש אינטרס כלכלי, בריאותי, חברתי וביטחוני בסגירת בז"ן
- בכל העולם המערבי התעשיות הפטרוכימיות מוחלפות ע"י תעשיות מתקדמות
- התעשיות המזהמות מוגדרות כיום כ-Low Tech

נבחנו חלופות שונות:

- סגירה מיידית של בז"ן
- סגירה עד 2030
- "עסקים כרגיל"

מסקנות דו"ח מקינזי

כדאיות כלכלית לסגירת בז"ן תוך 8 שנים על פני החלופות האחרות:

- הערכה שבז"ן יאבד רווחיות בין 2025 ל-2030
- צפי לירידת ביקושים למוצרי זיקוק עקב כניסת מקורות אנרגיה חדשים ושינוי רגולטורי באירופה
- ביטול תוכניות פיתוח קשורות - בז"ן יחסוך הון עתק
- ניקוי הקרקע ממזהמים ומכירתה לדיור ותעסוקה תחזיר את ההוצאה על סגירת המפעלים ובניית תחליפי אחסון וייצור תזקיקים וביטומן

כחלון
בראשות משה כחלון

שבירת הקונספציה הביטחונית

- **הקונספציה:** מדינת ישראל נדרשת ליכולת עצמאית לזקק נפט על מנת לדאוג לצרכיה בעת שגרה ומלחמה
- נוצרו שני מוקדים של בתי זיקוק שפגיעה באחד מהם יכולה לפגוע קשות במשק האנרגיה הישראלית (בז"ן ואשדוד)
- תלות גבוהה במספר מצומצם מאוד של ספקיות נפט גולמי
- מעבר לייבוא תזקיקים יקטין תלות באספקה.
  קיימים בעולם מאות ספקי תזקיקים תחרותיים
- ביזור נקודת כשל: מעבר לייבוא ואחסנה ברחבי הארץ,
  באופן שיקטין סיכון ביטחוני

פיתוח "עמק החדשנות"

- פיתוח השטח לאיזור דיור ותעסוקה מטרופוליני
- הקמת קריה אקדמית ומוזיאונים
- אתרי מלונאות ופנאי
- ממשק עיר-ים, ריאות ירוקות ונתיבי מים חדשים
- בניית 100 אלף יחידות דיור
- מיליון וחצי מ"ר לתעסוקה
- 120 אלף מועסקים בהיי-טק ומסחר

כחלון
בראשות משה כחלון

כחלון
בראשות משה כחלון

כדי להצליח: חייבים לעצור

- עצירת תוכניות שמשמעותן הנצחת קיום התשלובת הפטרוכימית במפרץ עקב השקעת ענק
- **עצירת** תוכנית קרקעות הצפון ובחינת אתרי אחסון לתזקיקים מרוחקים מרכוזי האוכלוסייה
- **עצירת** העתקת צינור קצא"א
- **עצירת** בניית תחנת הכוח בבז"ן
- **עצירת** תוכנית נמל דלקים חיפה

לוחות זמנים

- **2020 - 2024:** תכנון מפורט לביצוע
- **2025:** התחלת ניקוי הקרקע ממזהמים
- **2027 - 2030:** סגירה הדרגתית של בז"ן
- **2030:** עלייה לקרקע להקמת השכונות הראשונות
- **2050:** צפון ירוק מהפכה מושלמת

כולנו
בראשות משה כחלון

צפון ירוק

אדריכלים: יער-קורין